

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inostranstvo: 210 din. — Plača in tož se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti, hranilnici v Ljubljani št. 11.963. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, petek 15. oktobra 1937

Cena posameznik 1.50

Za domačo trgovino ali za tuj kapital?

V kratkem se bo odločilo, ali bodo veleblagovnice še nadalje prepovedane ali pa se bodo mogle na široko razpasti po vsej Jugoslaviji in ovojiti vsa naša detajlna trgovina. Odločilo pa se ne bo le to vprašanje, temveč tudi vprašanje: ali imajo v naši državi več besede in več veljave jugoslovanski trgovci ali pa tuji kapital. Tako jasno je namreč v boju za in proti veleblagovnicam postavljena fronta. Na eni strani vse jugoslovansko trgovstvo brez izjeme, na drugi strani pa veleblagovnice »Ta-Tax« s svojimi zagovorniki. Na eni strani slovenski, hrvaški in srbski trgovci, ki so ob vsaki priliki dokazali svojo privrženost državi, ki so tudi vedno podpirali vsako narodno stvar, na drugi strani pa gospodje delničarji »Ta-Tax«, gospodje Emil Fischer, Franz Steier in Rudolf Taussig iz Češkoslovaške ter njih jugoslovanski pomagači.

In samo za eno ali drugo teh front se morajo odločiti tisti, ki bodo odločali, če ostanejo veleblagovnice še nadalje prepovedane ali pa prosto dovoljene. Jugoslovansko trgovstvo je trdno prepričano, da se more izreči odločitev le v njegovo korist. Saj vendar ne more noben odgovorni činitelj v Jugoslaviji jasno izreči, da se v nacionalni Jugoslaviji bolj upoštevajo interesi tujega kapitala, kakor pa interesi domače nacionalne trgovine. Če bi se to zgodilo, bi bila kompromitirana naša državna misel in pogažena bi bila osnovna misel, ki je stvorila naše državo. Kaj nam vendar koristi naša nacionalna država, če pa imajo v njej manj besede naši nacionalni ljudje ko pa tuji. Samo tako bi vsa jugoslovanska javnost razumela zmago veleblagovnic in nič drugače.

Vtis na jugoslovansko javnost pa bi bil tem težji, ker ne bi bilo mogoče zmago veleblagovnic olepšati s prav nobenimi razlogi. Če bi šlo za tuji kapital, s katerim bi ustanovili veliko tvornico motorjev, letal, avtomobilov ali kancenov, potem bi bilo še nekako razumeti, če bi se dala iz narodno-obrambnih razlogov tujemu kapitalu prednost. Tudi to bi bilo pojmljivo, če bi tuji kapital investiral v našo državo težke milijone za dvig našega narodnega gospodarstva in bi zaradi tega klenega in za nas pozitivnega učinka dobil tuji kapital katere prednosti in ugodnosti.

Toda pri veleblagovnicah ne gre za noben takšen cilj, tu gre le za atako na našo domačo trgovino, tu bi se tuji velekapital hotel samo polakomniti zaslužka, ki ga ima dosedaj naša nacionalna trgovina. Tu gre samo za poseganje tujega kapitala na gospodarsko polje, na katerem ne potrebujemo prav nobene pomoči tujega kapitala, ker je vse potrebno opravljal že domači kapital. In celo bolje opravljaj ko tuji kapital! Kajti vse drugačno blago nudi pod svojo osebnost odgovornostjo samostojni trgovec, kakor pa se nudi v veleblagovnicah, kjer se prodajajo le množični predmeti!

Z veleblagovnicami nam ni prav nič pomagano in če bi jih imeli tudi na stoine. Če celó pa nam ni pomagano z veleblagovnicami, ki delajo s tujim denarjem, da gre večina vsega njih ogromnega zaslužka v tujino. Denar, ki ga zaslužijo domači trgovci, pa ostaja

doma v deželi in ta denar opijajo vse naše narodno gospodarstvo. Nikdar ne bi imeli v Sloveniji tako lepo organiziranega denarnega trga, če bi namesto domačih trgovin imeli veleblagovnice. Še bolj pa mora to razliko poznati Beograd, saj so njegove najlepše ustanove nastale le z velikimi volili nacionalnih trgovcev.

V tem boju za ali proti veleblagovnicam pa mora zmagati jugo-

slovansko trgovstvo še iz drugih sila tehtnih razlogov. In to je predvsem zaradi načina, kako so se pri nas uveljavile veleblagovnice in kako se je vodil boj za veleblagovnice. Stranka, ki se je v tem boju posluževala falzificiranih številk, ta stranka ne sme zmagati! Kajti njena zmaga bi pomenila vzpodbujanje k javni namerabi.

V kratkem se mora odločiti, ali

imajo več besede v Jugoslaviji domači nacionalni ljudje ali tuji kapital. Nedogledne bi bile posledice, če bi se zgodila ta neverjetna stvar, da bi zmagal tuji velekapital. V tem primeru se naj pač nihče ne čudi, če bi se vsa nacionalna misel v Jugoslaviji omajala.

V državnem, v nacionalnem, gospodarskem in socialnem interesu je, da se boj proti veleblagovnicam neha z gladko in popolno zmago

jugoslovanskega trgovca. Tu ni dopustna niti mogoča nobena kompromisarska odločitev, pogrza tuje kapitala mora biti popoln.

Kdor ima pogum, da javno prevzame odgovornost za odločitev v korist tujega kapitala, ta naj odloči proti jugoslovanskemu trgovstvu. Naj pa ima potem tudi pogum, da prevzame vse posledice te modre odločitve.

Veleblagovnice se morajo prepovedati!

Splošna zahteva vsega jugoslovenskega trgovstva — Krasen potek konferenc naših trgovskih združenj

Pozivu osrednje organizacije slovenskega trgovstva so se odzvala skoraj vsa združenja in skicala pred sestankom Centralnega predstavništva, ki bo v nedeljo v Beogradu, širše konferenc svojega članstva. Z zadostjenjem moremo ugotoviti, da so bile vse te konferenc zelo dobro obiskane in da so potekle v najlepši enodušnosti in slogi trgovstva. Večine teh konferenc se je udeležil tudi predsednik Zveze trg. združenj Stane Vidmar, ki je bil povsod burno pozdravljen od zborovalcev.

Rdeča nit vseh teh konferenc je bila, da mora slovensko trgovstvo bolj energično nastopiti v obrambo svojih pravic. Nis več se noče slovensko trgovstvo zadovoljiti s tem, da pošilja odločujočim činiteljem resolucije in predloge in da ti obleže nerašeni. Trgovstvo tega

neupoštevanja svojih zahtev ne more še naprej prenašati in zato je odločeno, da bo sèglo po učinkovitejših sredstvih. O tem bo sklepala nedeljska seja Centralnega predstavništva v Beogradu. Kar koli bo ta seja sklenila, bo to slovensko trgovstvo zvesto in natančno izpolnilo. Slovensko trgovstvo hoče dokazati svoje disciplinirano in da je vojska, ki se zna bojevati!

Pri tej priliki moramo ponovno prositi naše podeželske naročnike, da nam oprostijo, če ne bomo mogli o vseh konferencah poročati podrobno. Zaradi pomanjkanja prostora smo prisiljeni, da objavimo iz poslanih poročil le glavne stvari. Obširno pa poročamo danes o govoru predsednika Zveze Stane Vidmarja, ker je v njegovem govoru izčrpano podan program de-

la za bodočnost. Vsak trgovec naj zvesto izpolnjuje ta program in dela za njegovo uresničenje, pa bodo kmalu trgovci prišli do svojih pravic.

Zborovanje ljubljanskega trgovstva

V torek zvečer je bila v Trgovskem domu konferenca ljubljanskega trgovstva, ki jo je otvoril in vodil predsednik združenja Viktor Meden. Po njegovem pozdravu je podal obširno poročilo o odobranjem sprejetih poročil tajnik združenja Lojze Šmač.

Za njim je povzel besedo predsednik Zveze trg. združenj Stane Vidmar, ki je izvajal:

Koliko taks bo moral plačati, koliko potov bo moral narediti. Ti veliki gospodje pa dosežejo vse to igraje. Ustanoviti jim je treba samo zadrugo.

Velikanske podpore so se dale že združništvu. Spominjam samo na Srbsko zemljoradniško zadrugo. Milijone je morala država plačati za kritje njenih deficitov, ki pa niso nastali zaradi nesreče.

Dočim pa se na eni strani tako silno pospešuje združništvo, pa se na drugi strani popolnoma pozablja na naše kreditne zadruge. Silno mnogo dobrega so strile te zadruge in ne pomagajo se jim, ko so v največji stiski. Naravnost čudno, da se toliko let traja ta kriza, ne da bi se kaj storilo za njeno odpravo.

Proti centralizmu

Po novem združnem zakonu se more ustanoviti še centralna združna banka v Beogradu. Ze se tudi njena ustanovitev pripravlja. To pomeni, da se bo sedaj centraliziral še združni denar. Po centralizaciji denarja v državnih denarnih zavodih se da centralizacija denarja. Tako se pač najlaže drži vse na uzdah, kajti tisti, ki ima denar, ta vse odloča. Odločno se moramo zavarovati proti temu, da bi se centraliziral še naš združni denar.

Centralizirajo pa se tudi državna podjetja in centralizirajo se tudi vsa javna dela. Vedno nove hiše in palače se grade na jugu. Če pa hočemo mi uresničiti tudi najbolj skromno in naš vse potrebno stvar, moramo spravihi pokonci vsa deželo in še ne dosežemo tega, kar bi morali. Te dni smo čitali v listih, kaj vse se je zgradilo v vrbanski banovini, ko je bil ban dr. Kujundžić, ki je sedaj postal ministar. Pri nas pa se ne gradi nič. Pri tej razliki moramo že kar reči: Ali mi ne spadamo v to državo, ali ne so za nič tisti, ki nas zastopajo. (Tako je!)

Te dni je bil tudi zdravniški kongres. Na kongresu so zdravniški postelji v državi zasledeni, pri nas pa morajo spati dva in tudi trije ljudje na eni postelji.

Je pač tako, da smo prvi vedna je pri plačevanju. Tega mesta si kar ne damo vzeti. (Veselos.)

In ne bo bolje, dokler tudi velika podjetja ne bodo tako obdačena kot mi. Če bi tudi velikim podjetjem odmerjali davke davčni odbori, bi bili davki takoj pravično razdeljeni. Nato je predsednik Vidmar govoril o delu davčnih odborov in opozarjal vse, da pazijo, kako napravijo svojo davčno napoved. Nato je prešel na

Govor predsednika Staneta Vidmarja

Pred poldrugim mesecem je zborovalo Centralno predstavništvo v Beogradu. Med drugim je na seji poročal predsednik Savić tudi o rezultatih naših sej in zborovanj ter spomencil in predstavk. To poročilo je bilo tako žalostno, a obenem tudi poučno, ker smo morali prihiti do zaključka, da po sedanjih potih ne pridemo naprej. Treba je več borbenosti in bolj moramo poudariti, da hočemo doseči boljše rezultate. Kočnem seje je bilo sklenjeno, da se prirede po vseh večjih krajih države sestanki trgovstva, da na teh sestankih informiramo trgovstvo, kako je z njegovimi zahtevami, na drugi strani naj nam pa tudi trgovci razložijo svoje težnje in zahteve. Posledica tega sklepa je tudi današnji sestanek in s tem je tudi podan njegov namen.

Nevarnost veleblagovnic

Dne 27. oktobra preneha veljati sedanja uredba o prepovedi ustanavljanja veleblagovnic. Trgovstvo je že ponovno zahtevalo, da se ta prepoved podaljša, toda od danes brez vsakega uspeha. Stvar z veleblagovnicami pa ni tako nedolžna kakor izgleda. Moramo kar s strahom gledati v bodočnost, če se bodo mogle veleblagovnice prosto širiti po državi. Treba pomisliti, da znaša dnevni inkaso veleblagovnic »Ta-Tax« v Beogradu od 150.000 do 300.000 din. Pri tem velikem prometu pa znaša njena glavica samo 1 milijon din. Veleblagovnica pač dela s posojili, in čisti dobiček gre v obliki obre-

sti za dana posojila v tujino. Pri tem velikanskem prometu pa je plačala veleblagovnica za prvih 11 mesecev samo 1500 din na davkarji akontacije. Mi smo zelo liberalni in tolerantni, do te mere pa vendarle ne, da bi tipali takšno neenakost pri obdačenju, da bi morali mi dati svoje zadnje dinarje, drugi pa bi bili skoraj davka prosti. Zato zahtevamo, da se veleblagovnice prav tako obdačijo kakor vsa druga trgovinska podjetja.

V boju, ki ga vodi trgovstvo proti veleblagovnicam, pa so te dobile nakrat svoje velike zagovornike. Eden glavnih teh zagovornikov je univerzitetni profesor dr. Velimir Bajkić, treščnik nam že prevč znanega »Narodnega blagostanja«. Dr. Bajkić je bil eno leto profesor na beograjski univerzi ter je predaval o narodnem gospodarstvu. Tudi sicer je dr. Bajkić zelo zanimiv gospod. Poglejmo malo njegovo zgodovino. L. 1939. je napisal v svojem »Narodnem blagostanju« na strani 344 o Ba'i naslednje: »Smatramo, da se ne more dovoliti tujcu, da žez neč napravi za berače tisote denarnih sinov. Ne moremo dopustiti, da se češkoslovaški kmet zavaruje pred našim zlom, njihov kapital pa da ubija naše roveže.« Tako je pisal dr. Bajkić l. 1930., nekoliko let pozneje pa je postal upravni svetnik B.P.E. Sedaj ni Ba'a več nevaron. (Veselos.)

»Ta-Tax« zaenkrat še ne ustanavlja podružnic. To je zelo nevarno, ker dokler je še nevarnost,

da se podaljša sedanja uredba, bo pač »Ta-Tax« mirna. Kakor nitro pa to nevarnosti ne bi bilo več, bi takoj zrastle povsod podružnice »Ta-Tax«.

Zato zahtevamo, da se ne le podaljša sedanja uredba, temveč da se naravnost s posebnim zakonom prepovedo veleblagovnice. (Odobranje.) Hočemo, da se že enkrat jasno pokaže, ali ima v tej naši državi prednost tuji kapital ali pa naše domače trgovstvo. Jasnost naj se že enkrat v tem pokaže! (Odobranje.)

Privilegiji nabavljalnega združništva

Nismo proti združništvu, temveč le proti njegovim izraslkom. Nasprotujemo temu, da se forsira združništvo in da se ustanovljajo zadruge tudi tam, kjer ni zanje nobene potrebe. Najjasnejši dokaz, kako se pri nas že izigrava združna misel, je Nabavljalna združna industrijev, ki se je ustanovila v Beogradu. Milijonarji so si ustanovili zadrugo, da bi bili deželni vsi tih privilegijev, ki jih imajo zadruge. Niso se zadovoljili samo s tem, da bi si skupno nabavljali surovine in pogonski material. Temveč postavili so si naravnost omejen delovni program. Tako bodo prevzeli zastopstva velikih tujih tavarov za orodje in stroje, zastopstva tujih zavarovalnic, dajali bodo kredite in posojila, sarkata opravljali bodo vse posle, ki so danes megoči.

Pa naj poskusi eden izmed vas dobili obrtni list za takšne posle.

Vprašanje socialnega zavarovanja trgovstva.

Kakor kažejo dosedanje izkušnje, ni drugega sredstva, kakor da kar sami organiziramo socialno zavarovanje trgovstva in da ne čakamo na tozadnje ministrsko naročilo. Čelo bolje je, da izvedemo to zavarovanje prej, kajti sicer je nevarnost, da bo centralizirano pri SUDORu. Tega pa nikakor nečemo. Hočemo, da bo socialno zavarovanje trgovstva decentralizirano, da bomo sami upravljali svoje zavarovanje in da bo tu zbrani denar spjal naš slovensko gospodarstvo, ne pa se centraliziral pri SUDORu.

Krošnjarska nadloga

Krošnjarske nadloge ni in ni konec! Na zadnji konferenci trgovstva v Ptujju so bili podani že kar drastični primeri, kako se ta nadloga širi. Namesto da bi se organiziral boj proti krošnjarstvu, so se sedaj organizirali krošnjariji sami. Tako hodijo v ptujjskem okraju k strankam vodno po trije krošnjariji. Ko pridejo k stranki, potem kar izsilijo odkup blaga in če ne gre drugače, se poslužujejo tudi groženj. Ko je prijel predsednik združenja nekoga krošnjarja in zahteval od njega legitimacijo, je ta po tегnilit revolver in dejal: To je moja legitimacija! K nekemu trgovcu v Ptujju je prišel neki župnik s kosom blaga in ga vprašal, koliko je vredno to blago. Povedal je, da je kupil blago pri krošnjarju in ga plačal po 100 din meter. Trgovce je segel na polico in pokazal župniku blago ter ga vprašal, če je to blago isto ko njegovo. Ko je ta to potrdil, mu je pokazal trgovca Hleka, da prodaja to blago po 65 dinarjev, da ga pa daje tudi za 60 dinarjev. Tako se sleparijo ljudje od krošnjarjev, a oblasti tega ne vidijo.

Moramo pa tu povedati tudi Zastavno resnico, da dajejo nekateri trgovci krošnjarjem blago na kredit.

Krošnjarska nadloga posebno jasno kaže, kako težaven je položaj zlasti podeželskega trgovca. Kaže pa tudi, kako se nam prav nič ne pomaga. Zato je tudi treba, da čisto drugače postopamo ko dosedaj. Nobenih pozdravnih in vdanostnih brzojavk ne bomo več pošiljali, temveč pozdravljati bomo same tiste, ki se za nas nekaj storijo. (Živahno pritrjevanje.)

Energično se moramo postaviti v bran proti vsem, ki kratijo naše pravice.

Več discipline v trgovskih vrstah!

Kakor vidite smo sredi boja za svoje pravice. Kadar pa se vodi boj, takrat ne sme biti nobene mlačnosti. A biti mora tudi disciplina. To pa je med nami premalo. To je zgovorno pokazala zadnja anketa o odpiranju in zapiranju trgovin. Sklicali smo posebno sejo Zveze, da bi nastopili na anketi enotno. Na seji smo se do podrobnosti dogovorili in nato sklenili, kaj bomo zahtevali. Nisem pa še mogel na anketi povedati mnenja Zveze, že je nastopil zastopnik združenja, ki ni vključeno v zvezi, s posebnimi zahtevami. A nekateri zastopniki, ki so v zvezi, so se nakrat premislili in nastopili s posebnimi predlogi. Tako se ne dela. Zastopniki pomočniškega zbora, zveze priv. nameščencev, delavske zbornice, vsi so nastopili enotno, le mi smo dali žalosten primer naše nediscipliniranosti. Jasno je, da potem tudi ne moremo nič doseči.

Naša dolžnost je, da napravimo iz svojih organizacij v resnici prave organizacije, ki bodo vse naše sile združile za eno delo in za en cilj. Če gro general sam proti nasprotitvam, ne beži nihče pred njim, ker ni vojske za njim. Tudi naši voditelji ne morejo nič doseči, če ne morejo trdno zidati našo pomoč. Svojih neuspehov smo v mnog-

gem sami krivi, ker delamo bolj za druge, kot za sebe. Še vedno vpliva na nas boj med »klerikalci« in »liberalci«. Dogovarjamo se za skupno akcijo, ko pa pride politika med nas, gre vsak na svojo stran. To so pokazale tudi zadnje volitve v Zbornice. Zaman so bili vsi sklepi Zveze trg. združenj, ker na vse zadnje nismo mi trgovali odločali o volitvah, temveč zastopniki političnih strank.

To se ne sme več ponavljati! Meramo biti v prvi vrsti trgovci. Kdor hoče od nas kaj imeti, naj najprej dobaže, kaj je storil za nas! Ne kroglic ne denarja ni za tistega, ki ni nam pomagal. Samo na ta način bomo dosegli uspehe. (Živahno pritrjevanje.)

Še na eno ne smemo pozabiti, na naš tisk.

Tisk je najmodernejšo in najuspešnejše orožje. Nekateri pa mislijo, da je dosti, če imajo svoj »Trgovski list« in da ga ni treba niti brati, še manj pa zanj delati. Ne gre tako! »Trgovski list« je čisto naš list. V njegovem konzorciju so sami trgovci. List vedno z vse odločnostjo brani naše interese, zato pa moremo tudi mi gledati, da list dvignemo in da pokažemo več požrtvovalnosti.

Naj vendar vsak trgovec pogle-

da v svoje knjige, koliko denarja zmeče za vse mogoče druge stvari! Le kadar gre za našo lastno stvar, je vedno škoda denarja. A če bi bilo več požrtvovalnosti med nami, kako silne uspehe bi mogli doseči. Če bi dal vsak trgovec za našo stanovsko organizacijo po 1000 dinarjev, bi zbrali 9 milijonov din! Kaj vse bi mogli doseči potem. Divje bi se poganjali listi v korist trgovstva!

Če ne bomo zavedni, če ne bomo delali za svoje organizacije in za svoj tisk, potem je bolje, da kar likvidiramo. Pustimo vse malenkosti, pustimo vse osebne prepire in imejmo pred očmi samo svoj skupni cilj in zanj delajmo! Kdor pa krši to slovo, proti temu moramo nastopiti vsi in z vso odločnostjo. Poglejmo samo, kako je pri delavcih. Naj se tovarnar še tako zavzema za kakšnega detavca, ga mora vendar odsloviti iz svojega podjetja, če se je delavec pregrešil proti svoji stanovski organizaciji, ker delavec takih tovarišev ne trpe.

Na delo za napredek naših stanovskih organizacij in našega tiska — Viharno odobravanje je sledilo besedam predsednika Vidmarja, kateremu se je za njegov govor še posebej zahvalil predsednik združenja Meden.

V debati, ki je sledila, je omenil g. Železnikar, da je nekemu trgov-

cu v Ljubljani že bila ponudena iz Zagreba velika vsota, če prodajo svojo hišo. Ni izključeno, da se namerava v tej hiši ustanoviti veleblagovnica.

G. Čadež je predlagal, naj trgovstvo zaradi političnih manifestacij ne zapira svojih lokalov, kakor se je od njega že zahtevalo. Soglasno odobravanje je sledilo temu predlogu.

Končno je govoril še podpredsednik Zveze g. Štrbec, ki je zlasti opozarjal na škodljive posledice vedno večjega vpliva tujega kapitala. Nimamo načelno nič proti tujemu kapitalu, toda njegovi sužnji nočemo biti. (Klici: Tako je!) Opozoril je nadalje na silno gospodarsko škodo, ki je trpi naš narod zaradi krize denarnih zavodov, opozoril na še vedno trajajočo kupčijo s hranilnimi knjižicami ter končno opozoril vse na nujnost samopomoči. Prva dolžnost vseh trgovcev mora biti, da vsi vedno disciplinirano izvajajo sklepe svojih organizacij. Če bo v soboto in nedeljo sklepalo Centralno predstavništvo, potem mora sklepati v zavesti, da je za njim vse trgovstvo Jugoslavije. (Živahno odobravanje.)

Ker se ni nihče več oglašil k besedi, je zaključil predsednik Meden krasno uspelo konferenco.

Odločen nastop mariborskega trgovstva

Poročilo podpredsednika združenja F. Majerja

V smislu predloga Zveze trg. združenj je sklicalo mariborsko združenje širši članski sestanek dne 1. oktobra. Sestanek je bil dobro obiskan. Otvoril ga je predsednik združenja Mileš Oset, ki je na kratko pojasnil namen sestanka, nato pa podelil besedo podpredsedniku Franju Majerju, ki je ob živahnem pritrjevanju članstva poročal o stanju trgovine ter o zahtevah mariborskega trgovstva.

Iz njegovega referata posnemamo:

Dan na dan čitamo v časopisih, da je začela kriza popuščati in da se je začelo gospodarstvo dvigati. Navajajo se v dokaz teh trditvev tudi razne številke kljub njim pa moramo reči, da je to zboljšanje slo mimo trgovine Slovenije. Pri nas še ni nobenega zboljšanja. Vzrok pa je v tem, ker se ne upoštevajo zahteve gospodarskih ljudi, za kar nudi najbolj zgovoren dokaz poglavje o boju proti veleblagovnicam.

Veleblagovnice so kreacije tujega kapitala, katerih ustroj in tendenca je dobro znana, da o vsem tem ni treba podrobno govoriti. Znan je odpor jugoslovanskega trgovstva proti tem tujim inozemskim podjetjem, zlasti pa je znan že dramatični boj proti ustanovitvi filijale v Zagrebu. Dejstvo pa je, da prestane veljavnost prepovedi ustanavljanja in delovanja teh velepodjetij dne 27. oktobra 1937. Ako se ta uredba ne podaljša — definitivna ukinitve bi bila edine na mestu — se bodo te veleblagovnice kljub vsem protestom in akcijam trgovstva svobodno širile in ustanovljale po vseh večjih in srednjih mestih naše države. Protestiramo proti nadaljnjemu delovanju teh inozemskih velepodjetij, ki izpodrivajo in onemogočujejo individualno trgovino ter pomenijo njeno dokončno in popolno propast.

Druga zelo boleča rana našega trgovstva so nabavljalne zadruge in blagovni konsumi. O dosedanjem katastrofalnem vplivu na našo trgovino teh že popelnoma trgovskih podjetij, ki pa žalibog ne spadajo niti pod trgovinski niti pod obrtni zakon, se je že mnogo govorilo, zlasti o privilegijih, s katerimi se bila dosedaj obdarjena. Zato tega ne ponavljam, —

Ko se je pripravil v parlamentu novi zakon o zadrugah, je trgovstvo upalo, da se bodo vsaj pri tej priliki upoštevale njegove zahteve, a zgodilo se je ravno nasprotno — novi zadrugi zakon je prinesel še nadaljnje privilegije nabavljalnim zadrugam državnih uslužbencev.

Nov fond

Po novem zadrugnem zakonu bodo konsumne zadruge ne le obdržale vse dosedanje privilegije, temveč po § 107. in naslednjih bodo dobivale še milijonske podpore od ustanov, ki jih v veliki meri podpira naš trgovstvo. Državna hipotekarna banka in Poštna hranilnica bosta morali plačevati redno vsako leto 2%, Državna razredna loterija pa 10% letnega čistega dobička fondu za podpiranje zadrugašstva. Privilegirana agrarna banka bo pa morala vrhu tega prispevati temu fondu še dividende na delnice, ki se nabavljajo v rokah države ali razredne loterije.

To pa še ni vse! Novi zakon omogoča nabavljalnim zadrugam, da smejo predajati tudi nečlanom »nabavljalno«, nadalje pekvarjeno in peškodovano blago, kakor tudi odpadke ali postranske proizvode, dobljene pri zadrugi proizvodnji ali predelavi, ki ne služijo potrebni zadrugarjev in kar je še najlepše: so takšnih izvršenih prodajah pokvarjenega blaga mora zadruga takoj obvestiti — ne more oblastva — temveč svojo revizijsko zvezo, t. j. institucijo, katero tvorijo zopet zadrugarji.

O obdačenju zadrug v bodoče ne govori zadrugi zakon nič določeno, pač pa vsebuje določbo, da pridejo ti predpisi v davčni zakon sam. Ta določba je zelo sumljiva in je prav posebno nevarna že zato, ker se davčni predpisi skoraj vsako leto menjajo.

In ko je bil ta zakon v skupščini na razpravi, je imel edino narodni poslanec Ivan Mohorič, generalni tajnik Zbornice v Ljubljani, pogum, da je spozoril na njegove katastrofalne posledice za našo trgovino, medtem pa ko so drugi poslanci, ki bi tudi bili morali zastopati interese trgovstva, celo zanj glasovali.

Govoriti danos o krošnjarjenju

je že skoro nekako odvratno, ker je bilo že toliko pritožb proti krošnjarstvu povedanih.

Le na neki nov pojav az tem polju je treba opozoriti. To so tako imenovani »procentašiči«, katerim večje stranke dobavljajo blago, ki ga razpečavajo potem za tuj račun. Sem spadajo tudi razne agenture, ki v veliki meri zlorabljajo svoja obrtna dovoljenja ter obiskujejo imetniki teh agentur privatne stranke in na uprav zvit način fingirajo poziv od njih.

Zelo akutno in za trgovstvo čisto usodepolno je vprašanje

industrijskih kartelov.

Imamo namreč precej takih kartelov, ki s pretiranimi zahtevki diktirajo trgovstvu cene za svoje izdelke in tudi tu se odlikujejo v prvi vrsti zopet oni, ki jih financira inozemski kapital. Nihče ne bo temu ugovarjal, da mora tudi industrija imeti pri svojih izdelkih dobiček, a ta mora biti zmeren, kot je to običaj pri ostalih pridobitnih podjetjih, kar predvideva tudi zakon; ne sme pa iti v nepregledne višine na račun trgovstva in konsumentov. — Zato zahtevamo za kartele najrigoroznejše državno nadzorstvo.

Vedno glasnejše so zahteve, da se že enkrat doseže likvidnost naših denarnih zavodov, ki so bili nekaj temelj našega blagostanja in ki jih danes favoriziranje velikih drž. denarnih institucij in kupčenje premoženja v istih vedno huje tisk k tlom. Trgovci ne more do denarja pri zaščitenih denarnih zavodih, ne more do svojih terjatev pri zaščitenih kmetih; navezan je na kredit in na visoke obresti. Še par besed

O našem davčnem sistemu.

Ne da bi se spuščali v podrobnosti tega tako sketečnega in že tolikokrat obravnavega vprašanja, moramo konstatirati samo suho dejstvo, da je trgovec-podivnec sorazmerno mnogo više obdačen kot pa razne kapitalistične družbe, zlasti inozemske. Mirno lahko trdimo, če bi fiskus razne delniške družbe i. sl., v katerih je investiranega nad polovico inozemskega kapitala, tretiral z isto mero ka-

kor domače trgovstvo, bi se povelišali naši dohodki v državi za mnogo stotin milijonov in ne bi bilo treba skoro vsako leto iskati novih virov dohodkov in uvajati nove davke. Tako pa je naša država za razne dobičkaželjne kapitaliste, zlasti one iz inozemstva, pravečati eldorado!

Ze mnogo se je govorilo in pisalo, da je naš

obrotni zakon

v mnogih točkah silno pomembljiv, zlasti § 19. Od trgovca zahteva ta paragraf brezpogojno trgovsko usposobljenost za samostojno vodstvo trgovine, ne zahteva pa te od obrtnika, ki lahko že po treh letih kot samostojni obrtnik prijavi katero koli trgovino. Ta odločba je ne samo nelegična in za trgovstvo krivična, temveč ima tudi za posledico, da se redni trgovini po nepotrebnem ustvarja konkurenca nekvalificiranih oseb.

Čisto naravno je, da trgovstvo v teh težkih časih vedno glasneje zahteva

izvedbo socialnega zavarovanja za trgovstvo,

katero je zakonodajalec sicer že predvidel v § 384. zak. o obrhiti, a uredba o organizaciji tega zavarovanja, ki je bila objubljena sicer že leta 1934., še do danes nimamo. Dejstvo je pač, da uživajo ugodnosti socialnega zavarovanja že vse plasti delovnega ljudstva, trgovec pa, ki mora za svoje nameščence plačevati za socialno zavarovanje, je sam brez njega. Skrajni čas bi že bil, da se izvede obligatorno zavarovanje trgovstva za onemoglost, bolezen, starost in smrt, ki pa naj bo strogo decentralizirano in kjer naj prevladuje načelo, da ostane denar tam, kjer je bil nabran.

Se dolgo ni izčrpano število težav, ki tlačijo našo trgovino. Zato tudi ne moremo še verovati v boljše čase. Navedli smo samo le par primerov, pri katerih je pomoč odločujočih faktorjev nujno potrebna.

Zlasti pa zahtevamo:

1. Da se enkrat za vselej prepreči veleblagovnice ter se za vedno onemogoči njih uničujoče delo. Naj se izda v ta namen uredba v smislu predloga nedavne konference predstavnikov trgovskih in industrijskih zbornic v Beogradu.
2. Da se nobena vrsta gospodarstva ne privilegira na račun drugih. Zato protestiramo proti privilegijem, ki jih dovoljuje novi zadrugi zakon nabavljalnim zadrugam ter zahtevamo, da se podrede te trgovskemu in obrtnemu zakonu.
3. Da se onemogoči nelegalna trgovina v obliki krošnjarstva in šušmarstva ter da pristojne oblasti z vso strogostjo izvajajo veljavne predpise.
4. Za kartele, zlasti za one, ki jih financira inozemski kapital, zahtevamo strogo državno nadzorstvo.
5. Zahtevamo decentralizacijo našega denarstva, ker le na ta način je mogoč dvig likvidnosti naših denarnih zavodov.
6. Da se davčno zakonodajstvo reformira v smeri, da bodo tudi velike gospodarske družbe, zlasti one z inozemskim kapitalom obdačene sorazmerno kakor drugo trgovstvo.
7. Da se za podelitev trgovskih obrtnih pravic zahteva brezizjemno predpisana trgovska in šolska nazobrazba.
8. Da se v smislu § 384. zakona o obrhiti izvede obvezno zavarovanje trgovstva za primer bolezn, onemoglosti, starosti in smrti.

Blasnikova »Velika Pratik« za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno din 5.— za vsak komad. Naročila na fiskarno J. Blasnika nast. Ljubljana, Breg št. 10—12 in se dobi tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski ljudski koledar že od nekaj.